

joensuunseudunleader.fi

AVOIMESTI, ROHKEASTI

yhdessä
tehdén

LEADER

2023-2027

Joensuun
seudun
Leaderin
paikallinen
kehittämis-
strategia

Sisältö

1. Johdanto - rohkeasti yhdessä
Tavoitteet, tehtävät ja rooli kehittäjänä.
2. Osallistava valmisteluprosessi
Miten tämä strategia tehtiin?
3. Monipuolinen Joensuun seutu
Missä ja millaisessa maailmassa toimimme?
4. Kehittämistarpeet
Teimme analyysin tilanteesta.
5. Yhteistä työtä - kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimet
Mihin paukut pistetään, mitä lähdemme viemään eteenpäin?
6. Rahoitussuunnitelma
Miten paljon euroja käytetään?
7. Toimeenpanon kuvaus
Miten teemme kaiken tämän.
8. Seuranta ja arviointi
Miten arvioimme onnistumisia?

LIITTEET

LIITE 1

Osallistava valmisteluprosessi

LIITE 2

Dynaaminen verkostanalyysi

Joensuun seudun Leader -yhdistys
Y-tunnus 1065357-4
Kotipaikka Polvijärvi

**Lähdetään
yhteiselle
matkalle!**

1. Johdanto

Tavoitteet, tehtävät ja rooli kehittäjänä.

Joensuun seudun Leader on merkittävä paikalliskehittäjä ja kehittämisen yhteensovittaja - avoin ja rohkea kokeilija. Rouhimme kehittämisidut esille ja tarjoamme niille multavan kasvualustan.

Saamme voimaa yhteisöistä, yhdessä tekemisestä ja luonnosta. Lisäksi teemme vaikuttavuuslähtöistä yhteiskehittämistä; osallistamme, sitoutamme ja luomme yhteistä ymmärrystä, autamme haastamaan vallitsevia käsityksiä ja toimintamalleja, kannustamme tunnistamaan uusia innovatiivisia ratkaisuja ja mahdollisuuksia nykyisen osaamisen parempaan hyödyntämiseen.

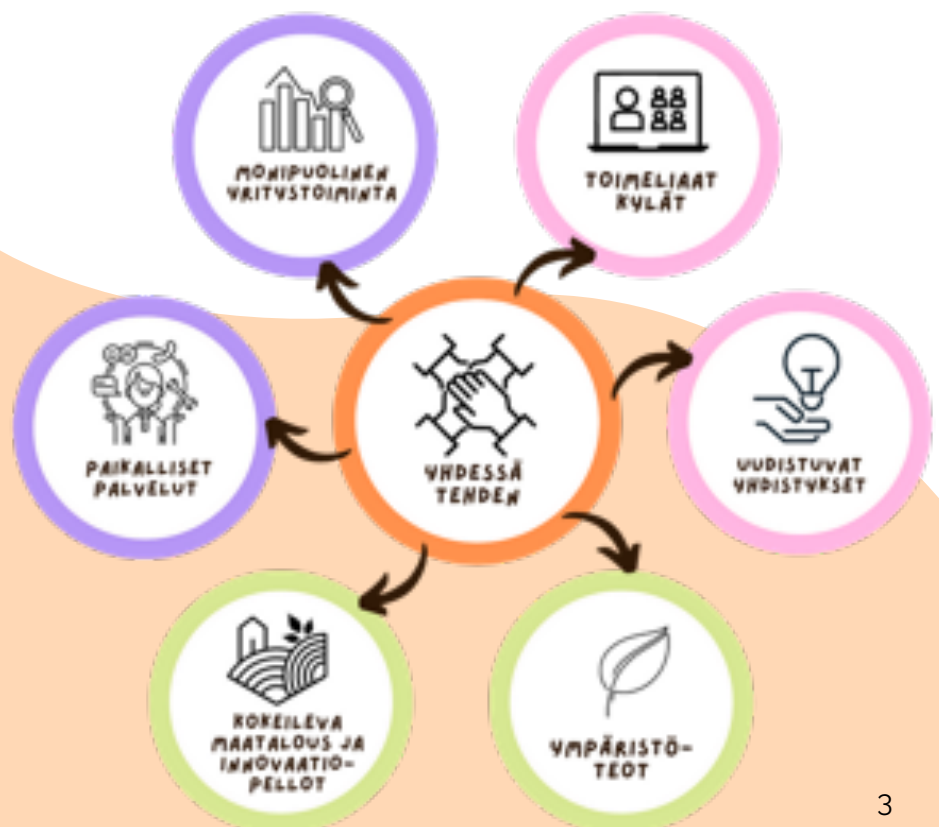
Missio:

Toimimme avoimesti, rohkeasti ja yhdessä tehden. Tavoitteena on, että yhteinen työ lisääntyy ja maaseudun merkitys kasvaa - maaseutu uudistuu. Verkostomaisen toiminnan avulla tekeminen laajenee ja syvenee.

Emme tee strategiaa vain itseämme varten, vaan koko seutukunnalle, sen toimijoille ja etenkin asukkaille. Lähdemme yhdessä tehden viemään tärkeitä asioita eteenpäin. Ratkaisut eivät ole kenenkään omia tai yhdestä näkökulmasta tehtyjä. Tavoitteena on, että jokainen helposti tunnistaa oman roolinsa ja sitoutuu omaan lähiyhteisöönsä. Laaja yhteistyöverkosto ja siinä toimiminen kertovat, että emme pelkästään kanavoi rahoitusta hankkeille, vaan toimimme monipuolisemmin.

Yhdessä tehden

Toimintamme on avointa ja yhteiseen työhön tähtäävää.

2. Osallistava valmisteluprosessi

Miten tämä strategia tehtiin?

Kannustamme toiminnassamme avoimeen vuoropuheluun ja käytämme arjessa erilaisia yhteisökehittämisen menetelmiä. Toimintamme on avointa ja haluamme tavoittaa eri-ikäisiä ja eri elämänvaiheessa olevia alueemme asukkaita - vauvasta vaariin ja murkusta mummoon.

Strategia valmisteltiin laajassa yhteistyössä asukkaiden, yhteisöjen, yrittäjien ja kuntaorganisaatioiden kanssa. Hyödynsimme yhteistyökumppaneiden esimerkiksi Joensuun kaupungin, Maaseudun sivistysliiton, Pohjois-Karjalan Kylät ry:n, Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen, Itä-Suomen yliopiston alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatian kysely- ja suunnitelma-aineistoja sekä hankeraportteja.

Tausta-aineistojen lisäksi keräsimme itse näkemyksiä erilaisissa alueemme tapahtumissa sekä mahdollistimme myös verkon kautta osallistumisen. Menimme ihmisten luokse yhdistysten tapahtumiin ja harrastuskerhoihin kyselemään ja keskustelemaan. Lisäksi järjestimme keskusteluja asiantuntijoiden kanssa, virtuaalisia kyläkahvila-iltoja jokaisessa kunnassa ja kiersimme alueemme lukiot. Kysyimme nuorilta, miten he kehittäisivät omaa paikkakuntaansa. Tärkeitä kysymyksiä ovat; mitkä ovat alueemme vahvuuksia ja toisaalta, mitkä olisivat keskeisiä kehittämisen kohteita, mitä olemme itse valmiita tekemään oman lähiyhteisön ja paikkakunnan hyväksi ja miten olisi hyvä toimia – mihin asioihin ja kehityskuluihin haluamme vaikuttaa.

40 TILaisuUTTA
634 OSALLISTUJAA

Meille tärkeä kysymys

Mitä teemme yhdessä oman lähiyhteisön ja ympäristön hyväksi?

3. Monipuolinen Joensuun seutu

Missä ja millaisessa maailmassa toimimme?

Vaaroilta vesistöihin

Venäjän rajalta Savon sydämeen. Lähellä valtakunnan rajaa sijaitsee myös Suomen toinen biosfräärialue.

Joensuun seudun Leader -yhdistys tekee työtä toimeliaan maaseudun eteen Itä-Suomessa, Pohjois-Karjalan maakunnassa, Venäjän rajalla. Yhdistyksen toimialueeseen kuuluvat Joensuu ja Outokummun kaupungit sekä Heinäveden, Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven kunnat. Uutena kuntana Pohjois-Karjalaan vuonna 2021 liittynyt Heinäveden kunta tulee mukaan toimintaamme vuoden 2023 alussa.

Toiminta-alueeseen kuuluu sisemmän ja ulomman kaupunkialueen, joista osa tultaneen rajaamaan pois maaseuturahaston toiminta-alueesta, lisäksi monimuotoista maaseutua. Kaupunkialueen rajaava kartta on mukana ELY-keskuksen ja Leader-ryhmän yhteistyöasiakirjassa.

Kaupungin läheistä asutusmaaseutua on varsinkin Joensuussa, Kontiolahdella ja Liperissä, ydinmaaseutua taas puolestaan Polvijärvellä ja Outokummussa. Harvaan asuttua maaseutua on Heinäveden kunta kokonaan ja pääosa Joensuun maaseutualueista sekä osia muista alueemme kunnista. Aluetta kuvataan helposti keskuskaupunkia ympäröiväksi maaseuduksi. Kuvaus on liian yksiselitteinen; toiminta-alueemme on monimuotoinen ja se näkyy myös toiminnassamme. Keskuskaupunkia ympäröivän maaseudun lisäksi palveluiden ja teollisuuden ympärille syntyneitä entisiä kuntakeskuksia ja erikokoisia maaseututaajamia on 22 kappaletta. Kyliksi luokiteltavia alueita 64 ja pienkyliksi luokiteltuja alueita 58.

Toimialueemme väkiluku on laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana nelisen prosenttia, vaikkakin vuonna 2021 muuttovoittoa oli nähtävissä pitkästä ajasta. Väkiluku on alentunut maaseutualueilla, mukaan lukien kaupungin läheinen maaseutu. Suhteellisesti suurinta vähenemisen on ollut harvaan asutulla maaseudulla; Polvijärvellä ja Joensuussa harvaan asutun maaseudun asukasluku on pudonnut lähes 20 prosenttia kymmenessä vuodessa. Sen sijaan kaupungin kehysalueen asukasluku on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kehysalueella on noussut 64-75-vuotiaiden määrä ja toisaalta nuorten aikuisten ja lasten määrä. Varsinkin nuoret perheet muuttavat kehysalueelle. Tulevaisuudessa myös ydin- ja harvaan asuttu maaseutu saattaa houkuttaa nuoria aikuisia entistä enemmän. Turun yliopiston kansainvälisessä tutkimuksessa pohjoiskarjalaisten nuorten tulevaisuuden unelmia selvitettäessä unelmoituimpia asuinalueita olivat kaupungin kehysalue ja harvaan asuttu maaseutu. Nuoret unelmoivat rauhallisesta, turvallisesta ja väljästä asumisesta.

	väkiluku 31.12.2010	väkiluku 31.12.2020	muutos	muutos %
Ulompi kaupunkialue (Kontiolahdella)	4 736	5 172	436	9,2
Kaupungin kehysalue	16 420	18 420	2 000	12,18
Kaupungin läheinen maaseutu	17 892	16 541	-1 351	-7,56
Ydin maaseutu	10 405	9 115	-1 290	-12,40
Harvaanasuttu maaseutu	11 838	9 662	-2 176	-18,38
Yhteensä	61 291	58 910	-2 381	-3,88

Väljä paikka asua

Kylässä asuu yli 40 asukasta.

Maaseututaajamia 22
Kyliä 64
Pienkyliä 58

Pienkylässä asuu 20-39 asukasta.

Maantieteellisesti Joensuun seutu jakaantuu suurten järvien Pyhäselän ja Höytiäisen itäpuoliseen metsäiseen vaara-alueeseen (Enon, Tuupovaaran, Kiihtelysvaaran pitäjät ja Kontiolahti) ja toisaalta läntiseen metsäiseen Heinäveden seutuun sekä niiden välissä ydinmaaseutumaiseen peltovyöhykkeeseen (Polvijärvi, Liperi, Outokumpu ja Pyhäselän pitäjä). Tämä näkyy myös elinkeinorakenteessa. Alkutuotannon osuus työpaikoista on lähes kaksikymmentä prosenttia Polvijärvellä.

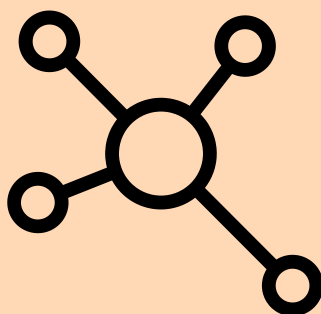
Kaivostoiminnan synnyttämä metalliteollisuus näkyy Outokummussa, jossa jalostuksen työpaikkojen osuus on korkea. Samoin on Kontiolahdella, jossa kaupungin läheisyys houkuttaa teollisia yrityksiä. Matkailulla on suuri merkitys varsinkin Heinävedellä, missä poikkeuksellisen houkuttavia matkailukohteita ovat Lintulan ja Valamon luostarit, joissa käy vuosittain noin 130 000 vierailijaa sekä Heinäveden veneilyreitti ja osittain kunnan alueella sijaitseva Koloveden kansallispuisto. Heinävedellä palvelutyöpaikkojen osuus työpaikoista onkin korkeampi (61%) kuin Outokummussa tai Polvijärvellä. Jos matkailu selittää Heinäveden palveluluiden työpaikkojen korkeaa osuutta, selittää kaupungin läheisyys Liperin palvelutyöpaikkojen korkeaa osuutta (63%).

Eniten yrityksiä sijaitsee luonnollisesti Joensuussa ja kaupungin lähikunnissa Kontiolahdella ja Liperissä. Näissä kunnissa on myös ohjelmakauden (2014 – 2022) aikana yrityskanta kasvanut; lähes kahdella sadalla yrityksellä Kontiolahdella ja yli sadalla yrityksellä Liperissä. Sen sijaan Heinävedellä, Outokummussa ja Polvijärvellä on yrityskanta kasvanut vain 10-22 yrityksellä. Yritysten lukumäärän kasvu ei kuitenkaan ole poistanut työttömyyttä, joka Kontiolahtea ja Liperiä lukuun ottamatta on valtakunnan tasoa korkeampi. Työttömyys ja ennen kaikkea väestörakenne merkitsevät synkkää taloudellista huoltosuhdetta. Heinävedellä, Outokummussa ja Polvijärvellä jokaista työllistä kohden on enemmän kuin kaksi "huollettavaa". Koko valtakunnan tason alapuolelle päästään ainoastaan Kontiolahdella, sielläkin nipin napin.

Muulla kuin asuinkunnassa työssäkäynti ajatellaan helposti yhdensuuntaiseksi, ympäristökunnista käydään kaupungissa töissä. Osin näin onkin, 28 prosenttia Joensuussa työssäkävivistä asuu kunnan ulkopuolella. Varsinkin Joensuun lähikunnista Kontiolahdelta ja Liperistä käydään kunnan ulkopuolella töissä, usein Joensuussa. Mutta samaan aikaan näissä kunnissa on suunnilleen yhtä monen pendelöijän työpaikka kuin on oman kunnan asukkaana työpaikka. Pendelöinti onkin kahden suuntaista. Heinävedellä, Liperissä, Outokummussa ja Polvijärvellä muualla asuvien osuus työssäkävivistä on kasvanut kuusi prosenttia kymmenessä vuodessa. Toisaalta pendelöinti turvaa työntekijöiden saamista maaseutukunnissa. Toisaalta se voi merkitä pinnallisempaa kiinnittymistä ja vähentää innokkuutta työpaikkakunnan kehittämiseen.

Työpaikka ja asuinpaikka

Alkutuotantoa, yritystoimintaa ja pendelöintiä.

Henkinen perintö

Erilaiset maaseudut ja niiden historia näkyvät meissä ja kulttuurissamme, joissa on suuriakin eroja alueemme sisällä. Vaikka kaivostoiminta loppui Outokummussa 1990-luvulla, sen jättämä perintö näkyy paikkakunnalla edelleen. Henkiseltä ilmapiiriltään Outokumpu on teollisuuspaikkakunta, jossa on suhteellisen voimakasta kulttuuri- ja urheiluseuratoimintaa. Ihmiset ovat omatoimisia myös kaupungin keskustaajamassa. Toisaalta siinä missä ennen odotettiin "yhtiön" tarjoavan palveluja ja hoitavan yhteisiä asioita, odotetaan nyt kaupungin tekevän saman.

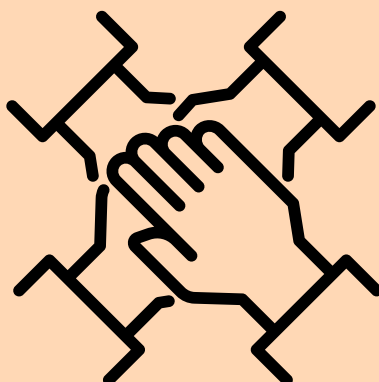
Naapurikunnissa Kontiolahdella, Polvijärvellä ja Liperissä eikä Tuupovaaran ja Kiihtelysvaaran pitäjissä ole ollut yhtä suurta työllistäjää ja asioiden hoitajaa, kuin Outokummussa. Toimeentulo on perustunut paremminkin asukkaiden omatoimisuuteen ja henkinen perintö on pikemminkin maatalouden perintö. Asukkailla on ollut valmiuksia hoitaa asioita yhdessä ja itsenäisesti. Niinpä yhdistys- ja kylätoiminta sekä yhteisöjen kehittäminen on ollut voimakasta. Tukea ja tuloja kylätoiminnalle on haettu esimerkiksi rehevästä kesäteatteriperinteestä. Uusilla kasvavilla kaupungin reuna-alueilla ei luonnollisesti ole muodostunut omaa henkistä perintöään, sillä yhteisöllisyyttä vasta rakennetaan. Kaupungin lähellä asukkaiden yhteistoiminta ei perustu kylä- tai asuinaluetoimintaan. Paremminkin yhteistä ovat elämäntilanne ja harrastustoiminta; lasten kerhot ja harrastukset, aikuisten hiihtolenkit ja koirapuistotapaamiset. Perinteikäs kylätoiminta-aate on myös muuttumassa harrastetoiminnan suuntaan.

Tarkemmassa mittakaavassa kylien ja kuntataajamien välillä kehittämisen kulttuuri ja kehittämisen konteksti on erilainen. Kylissä on kiinnitytty oman paikan, oman kylän kehittämiseen paikkaperusteisesti ja omaehtoisesti. Sen sijaan kuntataajamat on nähty yhteisenä alueena, kunnan ikonina, jossa kehittämistoimet ovat olleet kuntaorganisaation vastuulla, kuten Ruralia instituutin ja Spatian kuntataajamien kehittämishankkeen raportissa todetaan. Kehittämistoimet ovat usein liittyneet kunnallistekniikan rakentamiseen ja ympäristön kunnostamiseen. Kuntien roolin muuttuessa myös kehittämisajattelu on muuttunut huomioimaan yhteisöllisen toiminnan osallisuuden noustessa. Omalla alueellamme Liperi on ollut edelläkävijä osallistavan budjetoinnin käyttöönotossa.

Heinävedellä uuden maakunnan myötä on muodostumassa tiiviimpi karjalainen maakuntaidentiteetti, kunnassa sijaitsevat merkittävät matkailukohteet, perinteikkäät ortodoksiset luostarit.

Meillä näkyvät

Ortodoksinen perinne,
kyky tehdä yhdessä,
karjalaisuus.

Tietoliikenneyhteydet määrittävät asumista ja yrittämistä

Infrastruktuuria on rakennettu vuosikymmenien ajan, esimerkiksi vesiosuuskuntia perustettiin 1970- ja 80-luvulla. Toisaalta infrastruktuuria on myös purettu. Osalle alueemme kylistä vedettiin puhelinlinjoja 1970-luvulla ja samat linjat purettiin 30 vuotta myöhemmin, 2000-luvun alussa matkapuhelinverkon korvatessa lankapuhelimet. Tosin matkapuhelimet eivät vielääkään toimi kaikissa alueemme kylissä. Olemassa olevan infrastruktuurin suhteen alueen asukkaita huolestuttaa tieverkon rapautuminen kuormituksen lisääntyessä.

Tulevaisuutta ajatellen tärkeäksi aluetta kuvaavaksi tekijäksi ovat nousseet tietoliikenneyhteydet. Yhteydet ovat välttämättömyys asukkaille palvelujen saavutettavuuden kannalta. Yhteydet ovat myös yhä enemmän ihmisten ja yritysten sijoittumista ohjaava tekijä olipa sijoittuminen sitten tilapäistä tai pysyvää. Nopeat tietoliikenneyhteydet (vähintään 100 megaa) eivät tavoita läheskään kattavasti kaikkia alueemme asukkaita. Joensuun kaupungissa ja sen lähialueilla kiinteän laajakaistayhteyden saatavuus on jonkinlainen, mutta kaukana valtakunnan tavoitteista. Esimerkiksi Kontiolahdella laajakaista on saatavilla 28 prosenttia kotitalouksista. Kauempana kaupungista tilanne on toinen; Heinävedellä ei saman tasoisia yhteyksiä ole tarjolla ja Polvijärvelläkin nopea yhteys on tarjolla vain viidelle prosentille talouksista.

Tietoliikenneyhteydet liittyvät myös monipaikkaisuuden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Monipaikkaisuus tai paikasta riippumattomuus voi tulevaisuudessa nousta kehittämisen kannalta tärkeäksi ja tietoliikenneyhteydet tärkeäksi edellytykseksi. Maaseudulta kesämökeiltä tehtävä työ nousi koronapandemian aikana tavalliseksi käytännöksi. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan maakunnassa olevan kesämökin omistajista lähes puolet kertoi tehneensä mökillään etätöitä Spatian tekemän kyselyn mukaan. Runsaasti kesämökkejä on varsinkin Joensuun maaseutualueilla (yli 3000), Liperissä (yli 2000) ja Heinävedellä (yli 1500). Tietoliikenneyhteyksien parantaminen nousi tärkeimpien kehitettävien asioiden joukkoon myös Pohjois-Karjalan maaseutubarometrin (2017) ja maaseutuluotaimen (2019) kyselyssä sekä maaseudun asukkaiden, yrittäjien, luottamushenkilöiden että maaseudun kehittäjien vastauksissa.

Edellytyksiä

Tiestö, tietoliikenne,
paikalliset palvelut.

Paikallisuuden käsite murroksessa

Maaseutu muuttuu muun yhteiskunnan mukana koko ajan. Oma lähiympäristö ja paikallisuus tulevat korostumaan lähitulevaisuudessa niin tiiviisti asutuissa keskustoissa kuin harvaan asutulla maaseudullakin. Lisäksi paikallisuuden käsite on murroksessa. Paikallisuudella ei viitata enää pelkästään maantieteelliseen alueeseen, se on yhtä lailla myös tunne; tunne siitä, että kuuluu ja kiinnittyy johonkin.

Korona-aika on muuttanut käytäntöjä ja olemme perinteisten kyläiltojen sijaan järjestäneet virtuaalisia kyläiltoja, jotka jäänevät käytännöksi täydentämään kyläkiertoja. Etäyhteyksien myötä "paikalliseen" kyläiltaan on osallistunut maantieteellisesti kaukaakin henkisesti "paikallisia" (maaseutukaupunkilaisia). Globaalit haasteet näkyvät paikallisella tasolla eri tavoin, läheltä tai kaukaa katsottuna.

Leader-yhdistyksemme tehtävä on tunnistaa muutoksia ja trendejä (Covid19, monipaikkaisuus, maallemuutto ja sukupolvien muutos, epävakaa maailman poliittinen tilanne) sekä tukea muutosten positiivisia vaikutuksia että taklata negatiivisia ilmiöitä paikallisella tasolla. Yhdistyksemme tehtävä on koota yhteen eri toimijoita ja vahvistaa alueemme positiivisia muutoksia.

Paikallisuus muuttuu

Tuemme positiivisia vaikutuksia yhteisellä tekemisellä.

4. Kehittämistarpeet

Teimme analyysin tilanteesta.

Vahvuudet:

Eri kyselyiden vastauksissa Joensuun seudun vahvuuksiksi mainitaan fyysiset resurssit; vesistöt, metsät, hiljaisuus ja väljyys ovat keskeisiä asioita. Asuinympäristössä asukkaat korostavat luonnon läheisyyttä ja toisaalta maaseudun turvallisuutta. Myös yrittäjille, kehittäjille ja luottamushenkilöille tehdyn kyselyn vastauksissa vahvuutena nousevat esiin maaseudun turvallisuus asuinympäristönä ja luonnon monimuotoisuus. Turvallinen ja väljä asuinympäristö on todettu myös nuorten mielestä unelmoimisen arvoiseksi. Hyvän asuinympäristön on ajateltu houkuttelevan alueelle myös uusia koko- tai osa-aikaisia asukkaita. Asuminen edellyttää kuitenkin palveluiden toimivuutta. Samalla, kun asukkaat kokevat asuinympäristön hyvänä, ollaan huolissaan palveluiden toimivuudesta. Leader-ryhmän kannalta tämä merkitsee paikallisten palveluiden tuottamisen tukemista ja myös uusien tuottamistapojen edistämistä.

Kolmantena kehittämisen vahvuutena alueella on nostettu toiminnalliset resurssit; hyvä ja vahva yhteishenki, paikalliskehittämisen perinne. Kylätoiminta on ollut aktiivista ja paikkaperustaisesta kehittämisestä on kokemusta. Yhdistystoiminta on voimakasta, mutta osin perinteistä ja kaipaa uudistumista. Nuoret kiinnittyvät kylätoimintaan ja metsästysseuroihin eri tavalla kuin aiemmat sukupolvet. Nuoret ovat aktiivisia, mutta eivät innostu kylätoiminnan perinteisestä muodosta, toimintatavoista tai kohteista. Nuorten kautta kylä- ja yhdistystoiminta uudistuvat lähitulevaisuudessa.

Uudistumista ei tapahdu, jos emme osaa antaa tilaa toimia eri tavalla kuin ennen. Uusien toimijoiden kiinnittäminen on yhteistä työtä – kuntien, yhdistysten ja neljännen sektorin kanssa. Hanketoiminnalla aikaan saadut verkostot tulee saada kaikkien käyttöön aiempaa tiiviimmin. Perinteisemmän kyläkehittämisen rinnalla kokeillaan rohkeasti uusia yhteisökehittämisen tapoja uusien yhteisöjen kanssa. Samalla entistä tiiviimpi kuntakumppanuus mahdollistaa kehittämistoiminnalle uusia ulottuvuuksia myös taajamien kehittämiselle.

Tilaa tehdä ja yrittää toisin

Vahva yhteishenki ja kehittämisen perinne.

**NUORTEN OMASTA
MASSIMEIJERISTÄ
HYVIÄ KOKEMUKSIA
(NUORISO-LEADER)**

Heikkoudet:

Väestö vähenee ja vanhenee. Varsinkin harvemmin asutulla maaseudulla asukkaiden määrä on pudonnut. Harvaan asuttu maaseutu ei välttämättä enää vanhene, nyt ikääntyy väestö maaseututaajamissa. Maatalous "valuu" Itä-Suomesta kohti Länsi-Suomea, mikä merkitsee alkutuotannon työpaikkojen vähentymistä. Samaan aikaan koetaan, että pienyrityäjyyden perinne on ohut. Leader-toiminnan kannalta tämä merkitsee tarvetta tukea yritystoimintaa, myös pieniä ja aloittavia yrityksiä avarakatseisesti sulkematta tulevilta vuosilta toimialoja tai yrittämisen tapoja etukäteen pois.

Vaikka paikallinen toimeliaisuus ja kehittämisen perinne ovat vahvoja ja ne voidaan nähdä alueen vahvuuksina, nojautuvat kehittämistoimet usein perinteisiin teemoihin ja tapoihin, jotka säilyttävät, mutta eivät uudista elinoloja. Ympäröivän maailman muuttuessa paikallaan polkevia ja siksi tehottomia kehittämistoimia vahvistetaan etsimällä uusia tekemisen tapoja. Kehittämishankkeiden näkeminen oppimisprosesseina, joissa oppia ja kokemuksia haetaan verkostoista, on keino uudistua.

Mahdollisuudet:

Etätyön, monipaikkaisuuden ja uusien asukkaiden niin koti- kuin ulkomailta odotetaan tuovan maaseudulle lisää uusia tekijöitä ja henkisen tilan täyttäjiä. Positiivisena haasteena meillä on se, miten saamme monipaikkaiset ja maaseudulla käyvät kiinnittymään enemmän alueemme kyliin. Ja samaan aikaan, miten perinteinen paikallinen kehittäminen saadaan mukautumaan niin, että uusien ihmisten panos saadaan mukaan paikalliseen tekemiseen.

Arvot uudistavat ja uudistuvat

Arvostetaan tilaa ja turvallisuuden tunnetta.

Yrittämiseen liittyvien arvojen odotetaan lähivuosina muuttuvan. Yrittämisessä nousevat muut arvot selkeämmin esille perinteisen "tilin tekemisen" rinnalle. Arvostetaan tilaa ja turvallisuuden tunnetta, jotka ovat paikkaan sidottuja, mutta itse yritystoiminta ei. Tällöin paikalla, jossa yrittää, on yrittäjälle väliä, mutta tuotanto ja markkinat ovat paikasta riippumattomia. Myös ansaintalogiikka muuttuu, ennen tulos tehtiin tuotteilla, nyt enenevässä määrin sillä, että kerrotaan, kuinka tuote tehdään. Yrittäjät tuotteistavat tuotteen tekemisen kaaren lisäksi myös itsensä. Kevytyrittäminen yleistyy edelleen ja yrittämisen murros tarjoaa maaseudulle mahdollisuuden, myös paikallisten palvelujen kannalta.

Maaseudun kasvava merkitys ilmaston muutoksen torjuna, ruoan tuottajana ja huoltovarmuuden ylläpitäjänä on jo selvästi näkyvissä ja esillä. Näiden lisäksi on havaittavissa vielä orastavia, mutta tulevaisuudessa mahdollisesti vahvistuvia muutoksia ihmisten arvoissa ja toimintatavoissa. Erilaiset ekokylät, kohtuu- ja kiertotalous, työnteon uudet mallit, omavaraisuus, jakamistalous, varautuminen erilaisiin muutoksiin ja paremman elämän etsintä ohjaavat maaseudulle uusia asukkaita ja toimijoita. Uudenlaiset yrityskumppanuudet voivat jo muutamassa vuodessa nousta merkittäviksi maaseudun yritystoiminnan ja talouden kannalta. Meidän tulee olla avoimia ja rohkeita vielä vieraaltakin tuntuvien kehittämisitujen tukemisessa.

Uhat:

Globaali tai kansallinen talouden heikkeneminen väistämättä heijastuu myös maaseudulle, vaikka talous olisikin paikallisesti vahva. Jo nyt näkyvä työvoimapula voi jatkuessaan ja pahetessaan vaikeuttaa paitsi yritysten toimintaa ja sukupolven vaihdoksia myös aiheuttaa ongelmia yhteiskunnan palvelujen tuottamisessa. Talouden lisäksi epävarmuutta luo maailmanpoliittinen tilanne. Se voi varsinkin itärajan läheisyydessä aiheuttaa voimakasta maahanmuuttoa, joka voi horjuttaa yhteiskunnan toimintoja ja vaikuttaa myös toimialueeseemme ja Leader-toimintaan. Asukkaiden pelot tai ahdistus voivat lamaannuttaa toimeliaisuuden.

Joensuun keskeinen asema tuottaa voimakasta pendelöintiä. Maaseudulta käydään töissä kaupungissa ja toisinpäin. Monin paikoin asuminen on maaseudun yleisin elinkeino. Samaan aikaan perinteinen kuva pendelöinnistä maalta kaupunkiin on muuttumassa; alueemme maaseutumaisissa kunnissa muualta työssä käyvien osuus kasvamassa kuusi prosenttia kymmenessä vuodessa. Luonto houkuttaa käymään maaseudulla harrastamassa tai rentoutumassa kesäasunnolla. Pendelöinti ja ajatus siitä, että maaseutu nähdään kohteena, jossa pistäydytään luovat pelkoa, että paikkaseutuun ei mitenkään kiinnitytä. Maaseudulla käydään ja sitä käytetään. Kun henkiset siteet ovat löyhät, ei välttämättä olla innokkaita alueen kehittämisestäkään.

Leader-ryhmänä torjumme uhkia luomalla positiivista ilmapiiriä, edistämällä kotoutumista sekä paikkaan sitoutumista, vaikka siellä ei asuttaisikaan. Vastamme veto-, pito- ja sulovoimalla myös kuntien ja yritysten työvoimapulaan.

Positiivinen ilmapiiri

Sitoudutaan, vaikka asuttaisiin muualla.

5. Yhteistä työtä - kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimet

Mihin paukut pistetään, mitä lähdemme viemään eteenpäin?

Uusiutumisella ja uusiin asioihin tarttumisella - uudistamalla ja uudistamalla torjutaan paikallaan polkemista. Leader-ryhmä ei voi olla pelkästään hakijoiden uusien ajatusten varassa. Rakennamme toimintatapaamme uudistumista ja aktiivista roolia tukevia toimintoja uusien mahdollisuuksien tunnistamiseen.

Paikallinen kehittäminen ei enää välttämättä perustu maantieteelliseen läheisyyteen. Etäkyläläiset ja myös toisen paikkaseudun kehittäjät näkevät asiat osin ulkopuolisin silmin ja tuovat ajatuksiin uutta ulottuvuutta. Kehittämisen kohde on edelleen paikallinen ja omanlaisensa, mutta kehittäjät eivät välttämättä enää ole pelkästään paikallisia.

Yhteisöllisyys on paikallisen kehittämisen edellytys, yksin ei kehittäminen onnistu. Yhteisöllisyys myös vahvistaa yhteisöjä selviämään uhkaavista kriiseistä sekä akuuteista tilanteista että uhkien herättämistä peloista; yhteisöllisyys lisää turvallisuuden tunnetta. Esimerkiksi Joensuun kaupungin maaseutualueiden asukkaat pitävät kyselyjen mukaan turvallisuutta merkittävimpana asuinalueensa myönteisenä asiana. Yhteisöllisyyden tukeminen onkin paikallisen kehittämisen, yhteisöjen ja sen jäsenten resilienssin sekä turvallisuuden tunteen kannalta keskeistä.

Kaikki paikallinen kehittäminen ei ole järjestäytyneitä yhdistystoimintaa. Vaikka vapaamuotoiset ryhmät eivät voikaan toteuttaa varsinaisia muodollisia kehittämishankkeita, niiden toiminnan merkitys voi olla paikallisesti hyvinkin merkittävää. Siksi Leader-ryhmän tulee löytää tapoja tukea myös vapaamuotoisten ryhmien toimintaa. Laajetessaan toiminta voi johtaa järjestäytymiseen ja muodollisiin kehittämishankkeisiin tai olla merkittävää myös muutoin.

Turvallisuus on tunne

Paikallisyhteisöt tuovat kriisinkestävyttä, kun maailmalla puhalttaa.

Toimeliaat kylät ja kohtaaminen

Toimeliaassa kylässä ei olla yksin, ei yksilönä eikä yhteisönä. Kylien kehittämisen perinteinen menetelmä, kyläsuunnitelmien tekeminen ja päivittäminen, on edelleen tärkeää. Pohjois-Karjalassa kyläsuunnitelmia on tehty systemaattisilla kierroksilla 1980-luvulta lähtien. Suunnitelmat toteutuvat ja vanhenevat ajan kuluessa sekä ympäröivän maailman muuttuessa. Suunnitelmia voidaan päivittää tekemällä jotain yhdessä ja samalla keskustellen kylän ja yhteisön kehittämiskohteista. Uusien menetelmien lisäksi uusi piirre on digitaalisuuden huomioiminen sekä suunnitelman sisällössä että menetelmissä - kyläsuunnittelua tehdään limittäin sekä verkossa että fyysisesti tapaamalla. Digitaalisuus myös mahdollistaa kehittämisen helposti myös kylää laajemmissa verkostoissa, fyysisten opintomatkojen lisäksi voidaan tehdä virtuaalisia matkoja. Olennaista on se, että toimelias kylä etsii kumppaneita, kehittämisajatuksia ja oppeja haetaan yhdessä muiden kylien tai muiden kumppaneiden kanssa.

Haluamme vaikuttaa:

- Kaikille avoimiin, matalan kynnyksen kohtaamisiin
- Positiivisiin vaihtokauppoihin ja erilaisten (kansallisuus, sukupolvisuus, kulttuuritausta, etnisuus) asukkaiden kohtaamisiin
- Uusien kumppaneiden saamiseen ja entisten sparraamiseen
- Raja-aitojen kaatamiseen ja turvallisuuden tunteen turvaamiseen
- Neljännen sektorin mukaan ottamiseen kehittämistoimintaan

Tavoitteet:

- 4 Älykäs kylä -prosessia
- 15 päivitettyä kylä-, toiminta- tai turvallisuussuunnitelmaa
- 17 kohtaamiseen tähtäävää hanketta

Älykkäät kylät -hankkeiden lukumäärätavoite neljä kappaletta.

Esimerkkejä:

- Digitaalinen naapuriapu
- Paikallinen energia yhteisiin tiloihin ja tilojen kunnostaminen, yhteinen varautuminen
- Liikkuminen, kimppekyydit
- Kylien keskiviikkokeitto, iltatee ja aamupuuro -tapaamiset

Matala kynnyks älykkäseen yhteisöön

Kohtaamme
tekemisen kautta.

Yhteisöllisyys edellyttää kohtaamisia. Perinteisesti on kylätalojen tilojen kunnostaminen ja myös kunnossapito on edelleen ensiarvoisen tärkeää. Kohtaamisiin etsitään myös uusia tapoja ja tilanteita. Kun on kokoonnuttu jonkun asian ympärille, on samalla helppo keskustella yhteisistä asioista. Fyysisen kohtaamisen lisäksi kohtaamisia järjestetään verkossa, jotka voivat olla paikallisia tai esimerkiksi kylien välisiä ja vaikka kansainvälisiä.

Olennaista on, että kohtaamisten osallistumiskynnys on matala. Eri tavalla yhteisöllisyyttä lähestyville löydetään erilaisia kohtaamismahdollisuuksia tapaamisia tai yhdessä tekemistä, joilla saadaan eri sukupolvia ja eri asioista kiinnostuneita mukaan yhteisön toimintaan.

Yhdistystoiminnan uudistuminen

Sekä omissa että muiden kyselyissä toivotaan yhdistystoimintaan uusia innokkaita vastuunkantajia. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan kylät ry:n kyselyssä kyläyhdistykset kaipasivat selvästi eniten tukea uusien toimijoiden mukaan saamiseen. Kyläyhdistysten toiveena on saada nuoria mukaan kylätoimintaan.

"Yhdistystoiminta ei kiinnosta nuoria" on varsin tyypillinen kylä- ja yhdistystoimijoiden lausahdus. Samalla kun näin sanotaan, unohdetaan kertoa, mikä on se, joka ei nuoria kiinnosta. Tai, jos nuoria on pyydetty mukaan, ei muisteta kertoa, mihin nuoria on pyydetty mukaan. On hyvinkin mahdollista, että nuoria ei kiinnosta samanlainen ehkä totutunlainen toiminta kuin vanhempia toimijoita. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteivät nuoret olisi aktiivisia. Aktiivisuuden muodot voivat olla erilaisia kuin vanhemmilla ja kohteet voivat olla vaihtelevia. Nuoret ovat mukana heitä sillä hetkellä kiinnostavassa toiminnassa. Erilaisissa toimissa maaseudulla voi olla mukana sekä maaseudun nuoria että kaupungeissa asuvia juuri tuon toiminnan vuoksi. Kun nuoret eivät ole mukana perinteisessä yhdistystoiminnassa vaikkapa kyläyhdistyksessä, he muuttuvat "näkyväksi". Nuorten, niin maaseudulla asuvien kuin siellä käyvienkin nuorten, aktiivisuuden tekeminen näkyväksi ja sen tukeminen on osa paikallista kehittämistä ja sen uudistamista.

Haluamme vaikuttaa:

- Yhteisö- ja yhteiskehittäminen lisääntymiseen
- Yhdistystoiminnan uusiutumiseen ja monipuolistumiseen
- Nuorten näkyväksi tekemiseen ja mukaan pääsemiseen
- Yhdistysten osallistavaan budjetointiin
- Yhdistysten sulautumiseen ja yhdistysten yhdessä tekemiseen
- Toimijoiden kansainvälistymiseen

Tavoitteet:

- 15 kylä- ja yhdistystoiminnan kehittämishanketta
- 10 uudistunutta yhdistystä
- 5 yhdistysten yhteenliittymiä

Esimerkkejä:

- Eri kylien yhteiset suunnitelmat
- Uusien tekijöiden mukaan saaminen
- Uudenlainen yhteinen tekeminen tai uuden ja perinteisen toiminnan yhdistäminen
- Erilaisten yhdistystaitojen kartuttaminen
- Tuetut sukupolvenvaihdokset yhdistyksissä

Annetaan ja tehdään tilaa

Perinteistä tähän päivään, luonnosta teknologiaan. Yhdistyksiä alueellamme toimii 329 kpl.

Yhteisöllinen ympäristö

Monipuolinen luonnonympäristö nousi toimintaympäristön analyysissä alueen vahvuudeksi ja kehittämisen mahdollisuudeksi. Olemme tukeneet ja jatkossakin tuemme ympäristöä ennallistavia hankkeita esimerkiksi pienimuotoista vesistön kunnostamista. Sen rinnalla ympäristötoimet käsitetään yhteisöllisenä toimintana. Sekä Maaseudun sivistysliiton että Pohjois-Karjalan kylät ry:n kyselyihin vastanneet yhteisöjen edustajat pitivät yhteisöllisiä ympäristötekoja toivottavina. Kohteina mainittiin kierrättäminen yhdessä, vieraslajien torjunta, siivoustalkoot, asuinpaikkojen (lintujen pöntöt, hyönteishotellit) rakentaminen ja yleisemmin pienet ympäristöteot.

Yhdessä tehdyt viljelmät tai syötävät ympäristöteokset ovat olleet asukkaita kokoavia ja yhteisöllisyyttä tukevia toimia. Samoin virtavesien kunnostuksessa on ollut toisaalta tavoitteena kalojen kutuympäristöjen parantaminen ja toisaalta se, että paikallisyhteisöt aktivoituvat ja ottavat asian omakseen jatkuvuuden turvaamiseksi. Samoin ryhmän omilla varoilla tehdyssä innovaatiopellot-kokeilussa painotettiin yhteisöllisyyttä; yhteisöt saivat pienen kertaluonteisen tuen ympäristökohteen adoptoimiseen ja kunnostamiseen yhdessä uudella tavalla. Kokeilu osoitti, että yhteinen tekeminen omassa ympäristössä kiinnostaa.

Kun ympäristöteot nähdään yhteisöllisen toiminnan kautta, löydetään kullekin yhteisölle sopivaa tekemistä. Yksittäisten hankkeiden valinnassa priorisoidaan ympäristön kannalta kestäviä hankkeita. Esimerkkinä voi olla yhteisten tilojen energiaratkaisut ja omaehtoiset energiaratkaisut. Yksittäisten hankkeiden ympäristövaikutusten lisäksi tarkastellaan ohjelmatasolla ympäristökompensaatiota. Tavoitteena on, että hankkeiden aiheuttamaa ympäristökuormaa kompensoidaan ympäristöä tai kuormitusta vähentävillä toimilla.

Ympäristökestävyyttä ja ilmastomuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen saavuttamista maaseutualueilla edistävien toimien tavoitemäärä 15 kpl.

Ympäristö yhdistää

Sopivaa tekemistä ja vaikuttamista omaan lähiympäristöön.

Haluamme vaikuttaa:

- Ympäristöajattelun edistämiseen ja rohkeisiin kokeiluihin
- Hankkeiden vapaaehtoisin ja paikallisiin ympäristökompensaatioihin
- Kiertotalouden ja -ajattelun edistämiseen
- Kokeilevaan maatalouteen, kokeilevaan viljelyyn sekä yhteisöissä että yritystoiminnassa
- Omavaraisuuteen ja varautumiseen
- Kalatalouden edistämiseen
- Biosfäärialueen kehittymiseen

Tavoitteet:

- 15 ympäristötoimia tai -tekoja
- 10 ympäristö- ja kompensatiosuunnitelmaa

Esimerkkejä:

- Pienpuurakentaminen, yhteisöpuutarhat ja -viljelmät, biohiiletys
- Yhteisten tilojen energiaratkaisut
- Paikalliset ympäristökompensaatiomallit
- Yhteisöviljely ja innovaatiopellot
- Ympäristöä kuormittavat toimet kompensoidaan paikallisesti

Paikallinen ja uudistuva yritystoiminta

Vaikka alueella on pienyritystoimintaa ja suurempiakin yrityksiä, todettiin yrityskulttuuri vielä ohueksi. Penkkikahviloissamme toivottiin paikallisten palveluiden turvaamista osin yritystoimintana. Kehittäjille ja luottamushenkilöille tehdyn maaseutuluotaimen kyselyn (2019) vastauksissa korostettiin yritystoiminnan tärkeyttä. Tärkeimpinä kehityskohteina pidettiin elintarvikkeiden jatkojalostusta, mutta myös paikasta riippumattoman yrittämisen edellytysten parantamista.

Meidän tehtävänä on edelleen tukea paikallisia yrityksiä niiden uudistaessa toimintaansa. Vaikka paikallisia palveluja tuottavat yritykset eivät välttämättä tuo paikallistalouteen ulkopuolelta lisää rahaa, ne kiinnittävät niin paikalliset kuin monipaikkaisetkin asukkaat paikkaan. Meillä tavoitteena on myös synnyttää uutta yritystoimintaa ja saada mukaan uusia tekijöitä. Edellisellä ohjelmakaudella tämä toteutui hyvin, sillä yli 70%:a yritystuki hakijoista oli ensikertalaisia. Varsinkin yritystoiminnan alkuvaiheessa ja paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille osa-aikainen yrittäminen on maaseutualueilla merkityksellistä. Yritystoiminnan kokeilemisen ja osa-aikaisen yrittämisen tukeminen onkin tärkeää.

Yritystoiminnan muuttuessa sen paikkasidonnaisuus on muutoksessa. Itse tuotteen synnyttäminen ei edellytä tiettyä paikkaa. Maaseutu voi kuitenkin ympäristönä olla yrittäjälle merkityksellinen ja siksi mahdollinen sijaintipaikka. Yrittäminen voi myös olla monipaikkaista. Maaseudun kannalta monipaikkainen yrittäminen voi tuoda alueelle uutta osaamista ja uudenlaista yritystoimintaa - se on mahdollisuus. Ongelmaksi muodostuu yrityksen kotipaikan sijoittaminen. Haluammekin edellyttää muodollisen sijoittumisen lisäksi selkeämpää sitoutumista alueeseen.

Paikalliset palvelut

Yritystoiminnan monipuolistuminen.

Haluamme vaikuttaa:

- Paikallisten palvelujen uudistumiseen ja turvaamiseen
- Yritystoiminnan monipuolistumiseen
- Monipaikkaiseen ja paikkariippumattomaan yritystoimintaan
- Yrityspolkujen syntymiseen

Tavoitteet:

- 50 yritysrahoitushakemusta
- 20 uutta hakijaa
- 13 uutta yritystä

Esimerkkejä:

- Yritysten perustaminen ja uudistaminen
- Laitteiden hankinta ja tilojen parantaminen
- Yrityskokeilut

Kehitettyjen maaseutuyritysten ja biotalousalan yritysten lukumäärätavoite on 50 kpl.

6. Rahoitus

Miten paljon euroja käytetään?

Valtaosa eli 70 % rahoituksesta arvioidaan käytettäväksi yleishyödyllisiin hankkeisiin. Yritystukiin arvioidaan käytettävän 30 %. Lukumääräisesti yritysten hakemuksia ennakoidaan uusien tukimuotojen myötä tulevan aikaisempaa enemmän, mutta ne ovat euromääräisesti pieniä. Osaa ympäristötoimia ei aina voida erottaa omiksi hankkeiksi vaan ne kytkeytyvät osaksi laajempaa kokonaisuutta, esimerkiksi hankevalintakriteereiden kautta.

Painopiste	EU (43%)	Valtio (37%)	Kunta (20%)	Julkinen rahoitus yhteensä	Yksityinen rahoitus	Rahoitus yhteensä
Toimeliaat kylät ja kohtaaminen	493 278	424 449	229 432	1 147 159	314 568	1 461 727
Yhdistystoiminnan uudistaminen	261 148	224 708	121 464	607 320	224 625	831 945
Yhteisöllinen ympäristö	261 148	224 708	121 464	607 320	98 866	706 186
Paikallinen ja uudistuva yritystoiminta	435 246	374 515	202 440	1 012 201	545 031	1 557 232
Yhteensä	1 450 820	1 248 380	674 800	3 374 000	1 183 090	4 557 090
Toimintaraha	403 082	346 838	187 480	937 400		
Yhteensä	1 853 902	1 595 218	862 280	4 311 400		

7. Toimeenpanon kuvaus

Miten yhdistyksemme toimii? Miten teemme kaiken tämän.

Leader-ryhmä on toiminut 25 vuoden ajan. Kertynyt kokemus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että emme olisi ketteriä. Aiemmasta käytännöstä poiketen henkilöstön roolitusta muutetaan. Hankkeen ja hakijan asioita hoitaa sama henkilö alkuneuvonnasta maksatusten kautta loppuraportointiin. Samalla toimintatapa muuttuu työntekijät entistä selvemmin tasavertaiseksi.

Strategian toimeenpano edellyttää vähintään kahden henkilötyövuoden panosta. Mahdolliset omat hankkeet edellyttävät luonnollisesti enemmän henkilöstöresursseja. Yhdistyksellä on jatkossakin toimisto, oma pesä, vaikka toimimme monipaikkaisesti ja tapaamme ihmisiä heidän omissa yhteisöissään. Timanttina meillä on yhdistyksen hallitus, joka muodostetaan kolmikantaperiaatteen mukaisesti; hallituksessa ovat edustettuina julkiset tahot, yhdistykset ja yksittäiset maaseudun asukkaat.

Avoimesti ja rohkeasti

Toimimme yhteisöjen ja ihmisten parissa.

Meillä on vahva yhteisökehittämisen osaaminen. Olemme kehittäneet erilaisia menetelmiä ja jatkamme tätä edelleen. Aktivointia tehdään kyläkierroksilla, tapahtumissa, teemailloissa, paikallisissa maaseutuamukahveissa ja sosiaalisessa mediassa. Teemme toimintaa tutuksi myös yhdistyksen omin varoin nuorten MassiMeijerillä (Nuoriso-Leader) ja innovaatiopeltokokeilulla. MassiMeijeristä on vajaassa kahdessa vuodessa jaettu tukea yli viidellekymmenelle nuorten ryhmälle tai yrittäjälle.

Viestinnän osalta olemme mukana laatimassa maaseuturahastolle yhteistä maakunnallista viestintästrategiaa yhteistyössä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen, maakunnan Leader-ryhmien sekä Pohjois-Karjalan maaseutupalveluiden kanssa.

Me emme toimi yksin. Luonnollisia yhteistyökumppaneita ovat Maaseudun sivistysliitto, joka on voimakas kehittäjäorganisaatio sekä Pohjois-Karjalan kylät ry, jonka kanssa on tehty viestintäyhteistyötä ja järjestetty yhteisiä tilaisuuksia. Yhteistyö kuntien kanssa on osin kanavoitunut tiiviinä yhteisenä työnä Pohjois-Karjalan maaseutupalveluiden kautta. Erityisen hyödylliseksi on koettu yhteistyö Itä-Suomen yliopiston aluetutkimuskeskus Spatian tutkijoiden kanssa ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kanssa Draft-ohjelmassa, jossa opiskelijoiden yritysideoita sparrataan ja tuomaroidaan.

Laaja yhteistyöverkosto ja siinä toimiminen kertovat, että emme pelkästään kanavoi rahoitusta hankkeille, vaan toimimme monipuolisemmin. Yhteistyö myös uudistaa yhdistyksen toimintaa. Uudet ajatukset, kehittämisen kohteet ja toimintatavat syntyvät keskusteluissa muiden kanssa. Yhdessä tekeminen on myös osa riskienhallintaa - yhdessä toisen Leader-ryhmän ja yhdistysten ja kuntien kanssa takaamme sen, että toiminta jatkuisi haastavissakin olosuhteissa.

8. Seuranta ja arviointi

Mitä arvioimme onnistumisia?

Strategian toteutumista seurataan jatkuvasti. Seurattavana ovat sekä rahoituksen jakautuminen eri painopisteisiin että strategiassa määriteltyjen eri painopisteiden mitattavien tavoitteiden toteutuminen. Rahoituksen eri painopisteisiin jakautumisen lisäksi seurataan rahoituksen jakautumista tasapuolisesti eri puolille toimialuetta. Erityistä huomiota kiinnitetään uusien hakijoiden määrään. Määrällisten mittareiden lisäksi seuraamme myös laadullisten tavoitteiden toteutumista. Laadullisten tavoitteiden toteutumista selvitetään hankkeiden loppuraporteista ja hanketoimijoille tehtävillä kyselyillä.

Strategiaan kirjattua ajatusta ympäristökompensaation toteutumisesta seuraamme erikseen yhdessä asiantuntijoiden kanssa.

Oman seurannan lisäksi kysymme yhteistyökumppaneiden käsitystä toiminnan vaikuttavuudesta ja myös toiminnan sujuvuudesta. Kysely tehdään hankkeiden toteuttajille ja verkostoanalyysissä tunnistetuille kumppaneille. Käymme erikseen arvioivat keskustelut kuntien edustajien kanssa.

Toiminta vaikuttavuusketjuiksi

Ympäröivän maailman muutokseen tulee reagoida ketterästi.

Hallituksen apurukkanen laatu- ja strategiaryhmä käy kaksi kertaa vuodessa läpi tavoitteiden toteutumisen tilanteen. Pohdintojen perusteella tehdään vuosittain toimintasuunnitelmat, joissa voidaan painottaa eri teemoja ja sopia eri keinoja strategian toteutumisen varmistamiseksi. Lisäksi hallitus kokoontuu kerran vuodessa pohtimaan strategian toteutumista ja toiminnan sujuvuutta. Hankekohtaisen arvioinnin lähtökohtana on onnistumisten etsiminen ja esiin nostaminen. Samalla tavalla ruokimme tasapainottavia toimia kannustamalla ja aktivoimalla.

Strategiaa on tehty oman alueen ja sen asukkaiden näkökulmasta valmisteluhetken todellisuuteen. Maailma ja olosuhteet kuitenkin muuttuvat nopeasti ja yllättävästikin, kuten olemme viime vuosina saaneet kokea.